Eurasian Academy of Sciences
Eurasian Business & Economics Journal
2016 Volume:S2 441-446
Published Online October 2016 (http://econstat.eurasianacademy.org)
http://dx.doi.org/10.17740/eas.econ.2016-MSEMP-82

IMPORTANCE OF LANGUAGE IN ACCOUNTING SYSTEM HARMONIZATION

Yrd. Doç. Dr. Osman AKIN*, Yrd. Doç. Dr. Osman Kürşat ONAT, Fatma Sema ÖZDOĞAN*****

Mehmet Akif Ersoy University, Burdur, Turkey*, Mehmet Akif Ersoy University, Burdur, Turkey **, Mehmet Akif Ersoy University, Burdur, Turkey ***

E-mail: osmanakin@mehmetakif.edu.tr*, osmankursatonat@mehmetakif.edu.tr **

Copyright © 2016 Yrd. Doç. Dr. Osman AKIN, Yrd. Doç. Dr. Osman Kürşat ONAT, Fatma Sema ÖZDOĞAN. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

The companies expanding business scope, their development and survival depends on their environment and adaptability to standards which are accepted on international level. To harmony, firstly, the system must be perceived correctly, to perceive correctly the language which is used, must be common and understandable. In this study the relationship between language and a business language of accounting system's harmonization is examined and it's importance about accounting system's harmonization is explained. Standardization workings which are made, the reasons for these studies and the concept of harmonization are explained.

Keywords: Harmonization, Standardization, Accounting-Language Relationship

JEL: M40, M41

MUHASEBE SİSTEMLERİNİN UYUMLAŞTIRILMASINDA DİLİN ÖNEMİ ÖZET

Anahtar Kelimeler: Uyumlaştırma, Standartlaştırma, Muhasebe-dil ilişkisi

1. GİRİŞ

Küreselleşmeyle birlikte ülkeler arasındaki sınırların kalkması dil, kültür, politika, ekonomi gibi alanlarda etkileşim yaşanmasına neden olmuştur. Sosyal ilişkilere bağlı olarak insanların günlük yaşamlarında kullandıkları dilde bir etkilenme olacağı gibi, ticari ve ekonomik ilişkilere bağlı olarak da meslek dilinde bir etkileşim yaşanabilir.

Her ülkenin hukuki yapısı, sosyal yapısı, ekonomik yapısı ve kültürel yapısı birbirinden farklıdır. Birbirinden farklı çalışma sistemlerini benimsemiş olmaları da bunun sonucudur. Ticari ilişkilerde gösterge niteliği taşıyan finansal tabloların analizinin her ülke için farklı bir anlam ifade etmesi yapılacak karşılaştırmaya

engeldir. Karşılaştırma ve değerlendirmenin yapılamaması sonucunda da yatırımın gerçekleşmemesi muhtemeldir.

Ülkeler ekonomik faaliyetleri ölçmek ve değerlendirmek için kendilerine özgü muhasebe sistemleri geliştirip kullanmışlardır. Fakat bu durum, aynı değerlerin, her ülkede farklı sonuçlar doğurmasına neden olmuştur. Bu nedenle ilişkilerin devamı için muhasebe alanında değişikliklerin yapılması zorunlu hale gelmiştir (Usul ve Kıymık, 2010: 124).

Muhasebe sistemlerinin uyumlaştırılmasında dilin önemi, bu çalışmanın ana konusudur. Uyumlaştırma ve standartlaştırmanın gereği ve yapılan uyum çalışmaları izah edilmiştir.

2. MUHASEBE-DİL İLİŞKİSİ

Dil; insanların duygu, düşünce, fikir ve kararlarını birbirlerine aktarırken kullandıkları ses ve şekillerden meydana gelen sistemdir. Doğal diller ve yapay diller olarak sınıflandırmak mümkündür. Doğal dil; bir toplumun yaşam ve kültür özellikleri sonucu oluşur. Farklı gruplar arasında birlik olan, gruptaki kişilerin davranış özelliklerini, inançlarını, değer yargılarını içeren bir kavram olan kültür, o ülkenin yalnızca dilini etkilemekle kalmayıp, ülkenin ekonomik sisteminin bir parçası olan denetim faaliyetlerini de etkilemektedir (Tosunoğlu ve Yeşilçelebi, 2016:2). Muhasebe ve denetiminin kural tabanlı geleneksel bir çerçeve içerisinde olmasına rağmen, 1989 yılından sonra ilke tabanlı ve davranışlarla da ilgili olduğu savunulmuştur (Coldwell ve Richards, 2006:1). Davranışlarla yoğrulmuş kültürel değerlerin, uzun zamandır var olan toplumların merkezi olduğu düşünülürse, bu değerlerin nesilden nesile aktarılması kaçınılmazdır (Brislin, 1993: 6).

Yapay dil ise belli formül ve şekillerden oluşur. Muhasebe yapay bir dil olarak nitelendirilebilir (Usul, 2007: 57). Muhasebe bir işletme dilidir ve doğal bir dil gibi yaygınlaşmıştır. İşletmeler faaliyetlerini kaydederken ya da açıklarken bu dili kullanırlar. Bütün dillerde olduğu gibi, bu dilde de birtakım kurallar vardır. Kuralların varlığı zorunludur. Aksi halde yanlış bilgilendirme söz konusu olabilir.

Dünya üzerinde bu işletme faaliyetlerinin, karşılaştırmayı sağlayan raporların farklı dillerde kaydedilmesi negatif bir durum değildir. Çünkü muhasebe sembolleri ve mantık aynıdır. Bu sembollerin kullanımı da bazı kurallarla sınırlandırılmıştır. Muhasebe dilinin kuralları değişen çevre koşullarına uyum sağlamak durumundadır. Engalmann'a göre, ülkelerin gelişmişlik seviyeleri ve kullanılan muhasebe sistemi arasındaki ilişki, muhasebe sistemlerini etkileyen çevresel faktörlerin başında gelmektedir (Dinçer, 2010:2).

Ekonomik küreselleşme, finansal bilgilerin yalnız ülke düzeyinde kalmayıp, uluslar arası düzeyde de karşılaştırılmasını gerekli kılmıştır. Bu gelişme, uluslar arası seviyede muhasebe uygulamalarındaki farklılıkların minimuma indirilmesini, entegre edilmiş bir muhasebe sistemi geliştirilmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Sermaye piyasalarının gelişmesi bu ihtiyacı daha belirgin hale getirmiştir (Sürmen ve Aygün, 2013: 20). Küreselleşme ile birlikte uluslar arası düzeyde çalışan işletmelerin birbirleri ile olan ilişkileri ve faaliyetlerinin karşılaştırılması büyük önem kazanmıştır. Bu karşılaştırma ise sadece ortak bir dil aracılığıyla mümkün olmaktadır. Bu ortak dil, uluslar arası muhasebe standartlarıdır denilebilir (Bitlisli, 2010: 38).

3.MUHASEBE STANDARTLARI VE UYUMLAŞTIRMA

Muhasebe standartları, kabul görmüş ilkelere oranla daha detaylandırılmış düzenlemelerdir ve bu standartlar, kavram ve ilkelerin uygulamaya yansıtılmasını sağlamaktadırlar. Finansal tabloların karşılaştırılabilir olması ve gerçeği yansıtması için standartlar oluşturulmuştur. Güvenilir ve anlamlı verilerin oluşturulması, ilgili tarafların ihtiyaçlarının rasyonel şekilde karşılanması amacıyla muhasebe alanında ortak bir standardın geliştirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Ülkelerin ekonomik, yasal, siyasal, kültürel vb. yapılarının farklı özellik taşımasından dolayı, gereksinimlerinin birbirinden farklı olması sonucunda ortaya çıkan ulusal muhasebe standartları arasında birlik sağlayabilmek için 1973 yılında Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi kurulmuştur (Kocamaz, 2009: 4).

Standartlaştırmayla birlikte uygulama farklılıklarını ortadan kaldırmak, uluslar arası düzeyde tek düzeni sağlamak, finansal tabloların açık ve anlaşılırlılığını sağlamak, uluslararası platformda mali bilgilerin aktarılmasında ortak bir dil kullanmak amaçlanmıştır.

Muhasebe standartlarının yasama yoluyla belirlenmesi, standartların kanunlar, yönetmelikler ve buna benzer yöntemlerle devlet eliyle ortaya konulmasıdır. Standartları devletin belirlemesi durumunda, herhangi bir uyum ve yaptırım sorunu yaşanmamaktadır. Özel sektör düzenleyici kuruluşlar tarafından belirlenmesi ise, muhasebe ilgi gruplarının bu sürece daha etkin katılmasına imkan sağlamaktadır (Bostancı, 2002: 2;3).

Uyumlaştırma ise ahenkli kılma anlamındadır. Oluşturulan muhasebe standartlarının yasal düzenlemelerle olan farklılıklarını minimum düzeye indirme çalışmaları olarak tanımlanabilir. Standartlaştırma kavramı kapsamlı bir anlam taşır, uyumlaştırma ise standartlaştırmaya nazaran ulusal boyuttadır (Bitlisli, 2010: 39).

Uyumlaştırma ile asıl amaç, kötü muhasebe uygulamalarını yasaklamak, gereksiz farklılıkları ortadan kaldırmak ve bu farklılıklar ortaya çıkarıldıktan sonra neden var olduklarını anlama çabasını geliştirmektir. Uyumlaştırma, şimdiki zaman için uyum; yakın gelecek açısından karşılaştırma, gelecek için benzerlik anlamına gelmektedir (Çankaya ve Aydoğan, 2007:3).

Dünyadaki muhasebe standartlarına uyum gelişmeleri, ülkemizin Avrupa Birliğine üyelik amacı vb. sebeplerle, muhasebe hukukumuzun uyumlaştırılmasını zorunlu hale getirmiştir (Bitlisli, 2010: 55). Kişilerin, malların, hizmetlerin ve sermayenin üye devletler arasında özgürce hareket etmesini sağlamak amacıyla 1957'de kurulan Avrupa Birliği, finansal bilgileri ortak pazarın olmazsa olmazı olarak değerlendirmiş, bu sebeple uyumlaştırma süreci ortak pazara geçişte en önemli aşama olarak kabul edilmiştir (Lemarchand, 2006: 5).

Uluslararası Uyumlaştırılmış Muhasebe sistemini savunanlar, farklı ekonomik, kültürel ve sosyal yapılara sahip ülkelerin bulunduğu bir ortamda tekdüzeliğe ulaşmanın zorluğunu kabul etmekle birlikte, farklılıkların derecesine göre sorunların uyumlaştırma ile çözülebileceğini söylemektedirler. Yöntem, bu zamana kadar yapılmış çalışmalarda en çok kabul gören yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır (Ağca, 2003: 9).

Muhasebe meslek mensupları üzerinde yapılan bir araştırmada meslek mensupları, standartlara geçiş evresinde sorunlar yaşanmasına rağmen, standartların ortak bir dil oluşturduğunu ve uygulama birliğini güçlendirdiğini ortaya koymuşlardır (Abdioğlu vd., 2014: 22).

Uyumlaştırma, şirketlere her konuda tasarruf sağlar. Bu konuda çalışma yapılması için ayrılması gereken kaynak miktarı azalır. Muhasebe standartları uygulamasının dünya genelinde uygulamasını kolaylaştırır.

Yatırım kararları alınırken, en uygun olanın seçilmesine yardımcı olacaktır. Finansal tabloların okunmasının tüm dünyada aynı olması ortak bir dil oluşmasını sağlayacaktır. Bu durum ekonomik birliğin oluşmasına katkıda bulunacaktır. Küresel anlamda sermaye dolaşımı rahatlayacak ve artacaktır. Yatırımcıların kararlarını en iyi şekilde almaları sağlanacak ve homojenlik artacaktır (Bitlisli, 2010: 43).

Muhasebe standartlarının anlaşılmasında, alınan muhasebe eğitimi çok önemlidir. Muhasebe tarihçisi İsmail Otar'a göre, muhasebe eğitimi Tanzimat döneminde başlar ve 1928'e kadar kitaplar Fransız kitaplarından çevrilmiştir. Cumhuriyetin kurulmasından 1950'ye kadar geçen zamanda Alman ekolü örnek alınmıştır. AICPA tarafından yapılan yayında denetim standartları açıklanmış ve bu kapsamda 1968 yılında İstanbul Üniversitesi denetim eğitimi vermeye başlamıştır (Uzay vd., 2007: 7).

Ülkemizde Ulusal Muhasebe ve Denetim Standartlarını oluşturmak amacıyla Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK) kurulmuştur. Bu kurulun çalışmalarını sürdürürken dikkate alacağı temel esaslardan biri, ulusal standartların, uluslararası muhasebe standartlarıyla uyumlu olmasıdır (Parlakkaya, 2004:11). Çünkü, muhasebe alanında kullanılan semboller ve muhasebe dili, ülkeler arasında farklılık göstermektedir. Bunun nedeni, o ülkedeki dilin sosyokültürel özelliklerden etkilenmiş olmasıdır. Anlatılmak istenen durum farklı algılanabilmektedir. Hollanda'da kullanılan muhasebe terimlerinin İngilizce olmasının sebebi, muhasebe terimlerinin Hollanda dilinde karşılığının bulunmamasıdır. Kaynak dilden hedef dile çeviri yapıldığında, yapılan çevirinin hedef dilde önceden belirlenmiş bir karşılığı yok ise ciddi çeviri problemleriyle karşılaşılabilir. Hedef dilin özelliklerine göre pozitif anlam yüklenen bir çeviri, aslında kaynak dilde negatif anlam taşıyan bir kavram olabilir. Kişilerin tutumlarını belirleyebilen bu gibi durumlar, muhasebe dil ilişkisinin önemini vurgulamakta yeterlidir (Usul, 2007: 59).

Önde gelen altı denetim şirketinin UFRS'yi (Uluslararası Finansal Raporlama Standartları) kabul etmemiş elliden fazla ülkede inceleme yaparak hazırladığı raporda (GAAP Convergence 2002), UFRS'ye geçişte karşılaşılan engeller arasında %18 oranla yedinci sırada ''tercüme sorunları'' yer almıştır (Çiftci ve Erserim, 2008: 5).

Bir ülkenin muhasebe sistemi, muhasebe unsurlarından olan kavramların, ilkelerin ve hukuki düzenlemelerin tesiri altındadır. Ülke genelinde ortak bir sistemin varlığı ancak ulusal muhasebe standartlarının belirlenmesiyle mümkün olur (Ayboğa, 2002: 6). Muhasebe sistemi, örgüt planlamasına, finansal durumun iyileşmesine ve gelişimine yönelik bilgi üretimini sağlar. Bu bilgiler, işletmelerin içsel ve dışsal çevreleri için çok büyük önem arz etmektedir. Sunulan bilgiler yalnızca geçmişte gerçekleştirilen faaliyetlerle sınırlı olmayıp, gelecekte yapılması planlanan faaliyetlerin bilgilerini de içerir. Karar almada etkili olan bilgilerin şeffaf ve anlaşılır olması gerekmektedir. Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (FASB) tarafından açıklanan ''Muhasebe Bilgisinin Niteliksel Özellikleri'' başlığı altında ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından açıklanan ''Finansal Tabloların Niteliksel Özellikleri'' başlığı altında ''anlaşılabilirlik'' kavramına açıkça yer verilmiştir (Demir, 2010: 3). Dil, insanların muhasebeyi anlamasını, muhasebe terminolojisini kavramasını ve analiz etmesini doğrudan etkilemektedir (Usul, 2007: 59).

SONUÇ

Muhasebenin temel işlevi, işletme içindeki ve/veya dışındaki kişilere ve kuruluşlara bilgi sağlamaktır. Üretilen bilgileri hızlı analiz etmek, kullanıp fırsata dönüştürmek işletmelerin başarısında çok önemli bir role sahiptir. Elde edilen bilgileri kullanma sürecinde, finansal tabloların doğru yorumlanmasında muhasebe standartlarının uyumlaştırılması konusunun önemi öne çıkmaktadır. Bu noktada ortak ve anlaşılır bir dile gerek duyulur. Bu hususta dünya çapında araştırmalar yapılmış ve yapılmaya devam edilmektedir.

Türkiye'de de yoğun çalışmalar sonucu uluslar arası standartlarla birebir uyumlu, çeviri niteliği de taşımakta olan standartlar oluşturulmuştur. Uluslar arası standartlarda herhangi bir değişiklik yapılması durumunda, bu değişiklik mevcut standartlara hemen yansıtılmaktadır.

Rakiplerin bir adım daha ilerisinde olmak için, muhasebe sistemlerinin uyumlaştırılması, muhasebe standartları konusunda homojenlik sağlanması, ortak ve anlaşılır tek bir dilin sağlanmasıyla mümkün olacaktır.

KAYNAKÇA

ABDİOĞLU, H., KILIÇ, B., YAVUZ, S., KUŞ, T.(2014), ''Muhasebe Standartlarının Uygulanma Sürecinde Muhasebe Meslek Mensuplarının Standartlara Bakış Açılarının ve Mesleki Yetkinliklerinin İncelenmesi Üzerine Balıkesir İlinde Bir Araştırma'' *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi***,** C.9, S.3, (207-231).

AĞCA, A.,(2003), ''Ülke Muhasebe Sistemlerindeki Farklılıklar ve Bu Farklılıklardan Kaynaklanan Sorulara Getirilen Çözüm Önerileri'', *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* Y.5, S.8, (81-92).

AYBOĞA, H., (2002), ''Globalleşme Sürecinde Muhasebe Alanındaki Gelişmelere Ülkemizin Uyumu'' *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* S.8, (39-55).

BİTLİSLİ, F., (2010), ''Uluslararası Muhasebe Standartlarının Uyumlaştırılmasında Kültürün Etkisi: Bir Araştırma'', *Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi*

BOSTANCI, S., (2002), ''Küreselleşen Muhasebede Standartlaşma ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'', *Mali Çözüm Dergisi,* S.59, (1-8).

BRISLIN, R. W., (2001), ''Understanding Culture's Influence On'', Second Edition

CALDWELL, C., RICHARDS L., (2006) ''Ethics and The Auditing Culture: Rethinking the Foundation of Accounting and Auditing'' *Journal of Business Ethics*

ÇANKAYA, F., AYDOĞAN, E., (2008), ''Kültürel Farklılıklar Çerçevesinde Muhasebe Standartlarının Uyumu'', *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* S.11

ÇİFTCİ, Y., ERSERİM, A., (2008), '' Muhasebe Standartlarında Uluslar arası Uyumlaştırma Uyumlaştırma Çalışmaları ve Türkiye'deki Durumun İncelenmesi'', *Uluslar arası Sermaye Hareketleri ve Gelişmekte Olan Piyasalar Sempozyumu,* Nisan Bandırma.

DEMİR, B., (2010), ''Muhasebe Bilgi Sistemlerinde Bilgi Kalitesi'', *Muhasebe ve Finansman Dergisi''*S.48 (142-153)

DİNÇER, B., (2010), ''Uluslar arası Muhasebe Harmonizasyonu ve Çevresel Faktörler'' *Öneri Dergisi,* C.9, S.33 (135-141)

KOCAMAZ, H., (2012), '' Uluslararası Muhasebe Standartlarının Dünyada ve Türkiye'de Oluşum ve Gelişim Süreci'', *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* (105-120)

LEMARCHAND, Y., (2006) ''Avrupa Muhasebe Sistemlerinin Uyumlaştırılması, Tarihsel Bir Perspektif'', *Muhasebe ve Finansman Dergisi,* S.29, s.5

PARLAKKAYA, R., (2004), '' Muhasebede Uluslar arası Uyum ve Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye'de Muhasebe Uyumlaştırma Çalışmaları'', *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi,* S.7 s.11

SÜRMEN, Y., AYGÜN, D., (2013), ''Muhasebe Çevresi ve Çevrenin Muhasebeye Etkisi'', *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi,* C.4, S.7, s.20

TOSUNOĞLU, B., YEŞİLÇELEBİ, G., (2016), '' Kültürün İç Denetim Üzerindeki Etkisinin Muhasebe Meslek Mensupları Açısından Değerlendirilmesi'', *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies,* s.2

USUL, H., (2007), ''Davranışsal Muhasebe'', *Asil Yayın Dağıtım Ltd.Şti.* 1.Baskı

USUL, H., KIYMIK, H., (2010) ''Uluslararası Muhasebe Standartlarının Entegrasyon Sorunları'', Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, s.12

UZAY, Ş. vd., (2007), ''Türkiye'de Muhasebe Denetimi: Geçmişten Geleceğe'', Mali Çözüm Dergisi, s. 7